Dějinnost a historičnost

Ladislav Hejdánek

This is a part of the original document:

2015

jedná se o část původního dokumentu:

2015

◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 14. 7. 2015

◆ philosophical diary – record, Czech, origin: 14. 7. 2015

Dějinnost a historičnost

Ze zkušeností s filosofií a filosofy víme, že filosofické myšlenky a problémy mají či mívají historické kořeny, ale že na ně nikdy nejsou redukovatelné ani z nich odvoditelné a že mívají nejčastěji také kořeny jiné, „mimo-historické“ či „ne-historické“. Ale jak tomu lze rozumět? Opakem historičnosti není nehistoričnost ve smyslu nadčasovosti, naddějinnosti; je to hrubý omyl, když se někteří myslitelé domnívají, že mají co dělat s nějakými „věčnými“ problémy či ideami, jako by dějinná jedinečnost byla čímsi efemérním a nahodile se prosadivším. Dějiny mají zkrátka svou nepředmětnou stránku, která není a nemůže být postižitelná „zvenčí“ jakožto historická. Mutatis mutandis to ovšem platí i pro každou filosofickou myšlenku, pro každý filosofický problém, pro každou „ideu“: u nich musíme stále rozpoznávat to, jak jsou myšleny, od toho, k čemu toto jejich myšlení (pomyšlení, tj. způsob, jak jsou myšleny) míří jako k tomu, co není ustaveno žádným (po)myšlením, ale je pro ně tím, co má být myšleno. Rádl se to pokusil vyjádřit na závěr své „Útěchy“ tak, že idea je to, co nás mělo a má napadnout, a to i když nás to třeba ani nenapadlo. A v analogickém smyslu to lze aplikovat na dějiny: dějiny jsou nejen to, co se stalo (a jak to dopadlo), ale vždycky také to, jak to mohlo dopadnout, a ovšem také to, jak to správně dopadnout mělo.

(Písek, 150714-1.)